

**LĀTVIJAS PSR
KRIMINĀL KODEKSA
KOMENTĀRI**

3. decembra dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1969, 51. nr.)

1. Sakaru līniju aizsardzības noteikumi apstiprināti ar PSRS Ministru Padomes 1969. gada 22. jūlija lēmumu Nr. 567 («LPSR Ziņotājs», 1969, 47. nr.), un tie izdoti, lai nodrošinātu sakaru līniju saglabāšanu, jo šo līniju bojājumi traucē normālu sakaru darbu, rada zaudējumus tautas saimniecībai un kaitē valsts aizsardzībai.

2. Komentējamais noziegums izpaužas norādīto sakaru līniju aizsardzības noteikumu pārkāpšanā, kuras rezultātā bojāta starplīniju kabelu sakaru līnija un pārtraukti sakari.

3. No subjektīvās puses pati sakaru līniju aizsardzības noteikumu pārkāpšana var būt izdarīta gan ar nodomu, gan aiz neuzmanības, taču kriminālatbildība iestājas tikai tad, ja noteikumu pārkāpšanas rezultātā iestājusies tikai dīdās sekas. Atteciā uz sekām vainīgais vieglprātīgi palaujas uz to, ka sakaru pārtraukšana nenotiks (noziedzīga pašpalāvēība), vai arī neparedz šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan viņam vajadzēja to paredzēt (noziedzīga nevēriba). Tādējādi kopuma noziegums uzskatāms par izdarītu aiz neuzmanības.

Ja vainīgais ir apzināti pārturcis sakarus, tad viņa darbības jākvālifīcē atkarībā no nozieguma izdarīšanas motīviem.

4. Nozieguma subjekts var būt jebkura persona, kas saņiegusi 16 gadu vecumu, arī amatpersona.

D e s m i t ā n o d a l a

NOZIEGUMI PRET SABIEDRISKO DROŠĪBU, SABIEDRISKO KĀRTĪBU UN IEDZIVOTAJU VESELĪBU

204. pants. Huligānisms

Par huligānismu, tas ir, par tišām darbībām, kas rupji pārkāpj sabiedrisko kārtību un izpaužas acīm redzamā necienībā pret sabiedrību, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz piecdesmit rubļiem. (Latvijas

PSR Augstākās Padomes Prezidiija 1977. gada 24. martā dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1977, 14. nr.)

Par ļaunprātīgu huligānismu, tas ir, par tām pārkāpībām, ja tās pēc sava satura ir sevišķi cīniskas vai bezkaunīgas vai ir saistītas ar pretošanos varas pārstāvjiem vai sabiedrības pārstāvjiem, kas pilda sabiedriskās kārtības sargāšanas pienākumus, vai citiem pilsoņiem, kas vērsas pret huligāniskām darbībām, kā arī ja tās izdarījusi persona, kas agrāk sodīta par huligānismu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no viena gada līdz pieciem gadiem.

Par darbībām, kas paredzētas šā panta pirmajā vai otrajā daļā, ja tās izdarītas, lietojot vai mēģinot lietot šaujamos ierocus vai nažus, kastetes vai citādus augsstos ierocus, kā arī citus priekšmetus, kas speciāli pielāgoti miesas bojājumu nodarīšanai, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz septiņiem gadiem.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiija 1966. gada 29. augusta dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1966, 37. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums apdraud sabiedrisko kārtību.

Sabiedriskā kārtība ir socialistiskās sadzīves noteikumu nostiprināta pilsoņu savstarpējo attiecību sistēma, kas nodrošina sabiedrisko mieru, normālus apstākļus darbam un atpūtai, kā arī pilsoņu tiesību un likumīgo interešu realizāciju. Kaitējot sabiedriskajai kārtībai, vienlaikus var nodarīt kaitējumu personas veselībai un cieņai, socialistiskajam vai personiskajam ipašumam, normālam valsts vai sabiedrisko iestāžu, uzņēmumu, organizāciju darbam.

2. Kriminālsodāms huligānisms ir aktīvas darbības, kas rupji (ievērojamā mērā, būtiski, nopietni) pārkāpj sabiedrisko kārtību un izpaužas acīm redzamā necienībā pret sabiedrību, t. i., neapšaubāmā sabiedrisko interešu nomievēšanā, nostādot tām pretīm savas personiskās intereses,

¹ Sk. piezīmi pie 23. panta.

² Pieņemts saskaņā ar PSRS Augstākās Padomes Prezidiija 1966. gada 23. jūlija dekretu «Par atbildības pastiprināšanu par huligānismu» («PSRS Augstākās Padomes Ziņotājs», 1966, 30. nr.).

neslēpti un demonstratīvi noliedzot likumus un komunisticās morāles normas.

Huligāniskās darbības, kas pēc savas sabiedriskās būtības pakāpes neizveido kriminālsodamu huligānismu, atzīst par sīko huligānismu, par kuru paredzēta administratīvā atbildība vai var arī piemērot sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

3. Huligānismam raksturīgs noziedzīgo darbību publisks raksturs, kas ir arī tad, ja huligāniskās darbības nav izdarītas sabiedriskās vietās (piemēram, personiskā mājā, atsevišķā dzīvoklī) vai citiem cilvēkiem klātesot (piemēram, tīša apstādījumu bojāšana naktī), bet šāda rīcība negatīvi atsaucusies uz sabiedriskās kārtības ievērošanu, pilsoņu mieru, sabiedrisko vietu normālu stāvokli.

4. Huligāniskās darbības var izpausties dažādā veidā, piemēram, pilsoņu aizskaršanā, liekojot pret viņiem vardarbību, mantas iznīcināšana vai bojāšana, iestādes, uzņēmuma vai organizācijas darba traucēšana utt. Atkarībā no izdarītā huligānisma sabiedriskās bīstamības pakāpes izšķir trīs kriminālsodāma huligānisma veidus: vienkāršu huligānismu (204. p. 1 d.), lauprātīgu huligānismu (204. p. II d.) un sevišķi lauprātīgu huligānismu (204. p. III d.). Vienkāršs huligānisms ir bez kvalificējošām pazīmēm, lauprātīgs huligānisms un sevišķi lauprātīgs huligānisms — ar likumā norādītajām kvalificējošām pazīmēm.

5. Huligānisko darbību kvalificēšanai pēc 204. p. II d. nepieciešams, lai personas nodarījumā — darbības, kas rupji pārkāpj sabiedrisko kārtību un izpaužas acīm redzamā necienībā pret sabiedrību, — bez tam būtu kaut viena no likumā norādītajām kvalificējošām pazīmēm, t. i., ja huligānisms pēc sava satura atšķiras ar sevišķu cīnismu vai bezkaunību vai ir saistīts ar pretošanos varas pārstāvim vai sabiedrības pārstāvim, kas pilda sabiedriskās kārtības sargāšanas pienākumus, vai citiem pilsoņiem, kas vērsās pret huligāniskām darbībām, kā arī ja huligānismu izdarījusi persona, kas agrāk sodīta par šo noziegumu.

6. Lai atzītu huligāniskās darbības par sevišķi bezkaunīgām, jānovērtē lietas konkrētie apstākļi to kopumā, kā arī jāņem vērā nozieguma izdarīšanas raksturs, laiks, vieta un nozieguma izdarīšanas apstākļi.

Par sevišķi bezkaunīgām huligāniskām darbībām var at-

zīt tādu noziedzīgu sabiedriskās kārtības pārkāpšanu, kurā skaidri izpaužas necienība pret sabiedrību un kura saistīta, piemēram, ar vardarbību, kas radījusi miesas bojājumus, vai arī saistīta ar ģirgāšanos par personām, ilgstošu un stingrāvilgu nepārtrauktu sabiedriskās kārtības traucēšanu, mantas iznīcināšanu, masu pasākumu izjaukšanu, uzņēmuma vai sabiedriskā transporta normāla darba pārtraukšanu uz laiku. Ja huligānisku darbību rezultātā nodarīti viegli vai vidēja smaguma miesas bojājumi, nodarījums kvalificējams tikai kā lauprātīgs huligānisms. Smagu miesas bojājumu nodarīšana aiz huligāniskām tēksmēm kvalificējama pēc 105. p. II d., bet slepkavība aiz tādam pašam tēksmēm — pēc 99. p. 2. pk. Ja persona bez smagu miesas bojājumu nodarīšanas aiz huligāniskām tēksmēm izdarījusi arī citas huligāniskās darbības, nodarījums kvalificējams pēc noziegumu kopības — attiecīgi pēc 105. p. II d. un 204. p. vai 99. p. 2. pk. un 204. p.

Par sevišķi cīniskām var atzīt tādas huligāniskās darbības, kuras saistītas ar demonstratīvu vispārpieņemto tikumisko normu ignorēšanu, piemēram, bezkaunības izpaušmi, ģirgāšanos par slikiem un veciem cilvēkiem, personām, kas atrodas bezpalīdzīgā stāvoklī, utt. Sk. PSRS AT plēnuma 1972. gada 16. oktobra lēmumu Nr. 9 «Par tiesu praksi lietās par huligānismu» («LPSR AT Biļetens», 1972, 3. nr.).

7. Pretošanās varas pārstāvim vai sabiedrības pārstāvim, kas pilda sabiedriskās kārtības sargāšanas pienākumus, vai citiem pilsoņiem, kas vērsās pret huligāniskām darbībām, ir uzskatāma par huligānismu kvalificējošu pazīmi tad, ja tā izdarīta pret minētajām personām huligānisko darbību laikā.

Huligāniskās darbības, kas saistītas ar pretošanos minētajām personām, ieskaitot arī pretošanos, kas saistīta ar vardarbību vai draudiem lietot vardarbību, kvalificējamās kā lauprātīgs huligānisms, un papildu kvalifikācija pēc citiem KK pantiem nav vajadzīga (izņemot gadījumus, kad vardarbības lietošanas rezultātā izdarīts smagāks noziegums — slepkavība vai nodarīti smagi miesas bojājumi). Ja pretošanās izdarīta pēc huligānisko darbību izbeigšanas (piemēram, sakarā ar personas, kas izdarījusi huligānismu, vēlāku aizturēšanu), tad tā nav uzskatāma par huligānismu kvalificējošu pazīmi un nodarījums kvalificējams pēc noziegumu kopības.

Par varas pārstāvi vai sabiedrības pārstāvi, kas pilda sabiedriskās kārtības sargāšanas pienākumus, vai pilsoni, kas vērsas pret huligāniskām darbībām, sk. 162., 184., 184. un 186. p. komentārus.

8. Agrāk sodīta par huligānismu ir tāda persona, kura ar tiesas spriedumu notiesāta pēc 204. p. I, II vai III d. (vai citu savienoto republiku KK atbilstošiem pantiem) un kurai sodāmība par šo noziegumu nav noņemta vai dzēsta likuma paredzētajā kārtībā. Nevar būt par kvalificējošu pazīmi apstāklis, ka persona agrāk bijusi sodīta kriminālā kārtā par atkārtotu sīko huligānismu; kriminālatbildība par atkārtotu sīko huligānismu ir atcelta. Atkārtota huligānisma izdarīšana pati par sevi neizveido jaunprātīga huligānisma sastāvu, jo huligānismu kvalificējoša pazīme ir sodāmība.

Ja persona dažādos laikos izdarījusi divus vai vairākus noziegumus, par kuriem atbildība paredzēta pēc 204. p. kvalificējamam patstāvīgi.

9. Huligānismu atzīst par sevišķi jaunprātīgu, ja tas izdarīts, lietojot vai mēģinot lietot šaujamos ieročus vai na- priekšmetus, kas speciāli pielāgoti miesas bojājumu nodarīšanai. Nodarījums kvalificējams pēc 204. p. III d. ne vien tajos gadījumos, kad vainīgais ar minēto priekšmetu no- kad minēto priekšmetu izmantošana huligānisko darbību izdarīšanas laikā rada reālus draudus pilsoņu dzīvībai un veselībai. Huligānisko darbību kvalificēšanai pēc 204. p. III d. nav pamata, ja minētais priekšmets tikai atradies vainīgā rokās vai arī ja viņš tikai draudējis ar to, bet nav mēģinājis lietot šo priekšmetu miesas bojājumu nodarīšanai vai realizēt izteiktos draudus.

10. Par šaujamajiem un aukstajiem ieročiem sk. 218. p. komentāru. Par šaujamo ieroci uzskatāma arī medību bise.

11. Par speciāli miesas bojājumu nodarīšanai pielāgo- tiem priekšmetiem atzīst priekšmetus, kurus vainīgais at- tiecīgi bija pielāgojis (pārtaisījis, apstrādājis) šim nolū- kam jau agrāk vai arī izdarā to huligānisko darbību laikā. Par tiem atzīst arī priekšmetus, kuri gan nav iepriekš apstrādāti, bet kurus vainīgais speciāli sagatavojis un kuri atradušies pie viņa, lai ar tiem nodarītu miesas bojā- jumus.

Ja huligānisko darbību laikā miesas bojājumu nodarīša- mai tiek lietoti vai mēģināti lietot priekšmeti, kas paņemti nozieguma vietā un kas nav iepriekš pielāgoti miesas bojā- jumu nodarīšanai, ieskaitot saimniecības vai sadzīves priekšmetus, tad šādu rīcību nevar uzskatīt par pamatu vainīgā darbību kvalificēšanai pēc 204. p. III d.

12. Komentējamā pantā paredzētais noziegums uzska- bīza neatkarīgi no tā, vai šo darbību rezultātā nodarīti kaitējums vai ne.

13. Komentējamā pantā paredzēto noziegumu var izda- rit ar nodomu. Vainīgais apzinās, ka viņš rupji pārkāpj sabiedrību, un vēlas vai apzināti pieļauj to.

Godā atzīskāršanu, piekaušanu, vīgleju vai vīdeļa sma- guma miesas bojājumu nodarīšanu un citas tam līdzīgas darbības, kas izdarītas ģimenē, dzīvoklī, attiecībā pret ra- diniekiem vai paziņām, ja šīs darbības izraisījušas naidi- gas personiskās attiecības, cietušo nepareiza rīcība utt., var kvalificēt kā huligānismu tikai tajos gadījumos, kad tās vienlaikus bijušas saistītas ar vainīgā acīm redzami rupju sabiedriskās kārtības pārkāpšanu un paudušas acīm redzamu necenību pret sabiedrību. Pārējos gadījumos šā- das darbības kvalificējamās pēc KK pantiem, kas paredz atbildību par noziegumiem pret personu.

14. Pie kriminālatbildības par komentējamā panta ot- rajā un trešajā daļā paredzēto noziegumu var saukt perso- nas, kas sasniegušas 14 gadu vecumu, bet par pirmajā daļā paredzēto noziegumu — personas, kas sasniegušas 16 gadu vecumu.

205. pants. Draudi izdarīt slepkavību, nodarīt smagu miesas bojājumu vai iznīcināt mantu

Par draudiem izdarīt slepkavību, nodarīt smagu miesas bojājumu vai iznīcināt mantu ar dedzināšanu, ja ir bijis pamats baūties, ka šie draudi var tikt izpildīti, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar nometinājumu uz laiku līdz trim gadiem, vai ar la- bošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums aprand sabiedrisko kārtību. Kriminālatbildības noteikšana par šo nodarījumu palīdz novērst tādas smagus noziegumus, kā

slepkavība, smagi miesas bojājumi un mantas iznīcināšana ar dedzināšanu.

2. Ar draudiem komentējamā panta nozīmē jāsaprot tāda personas rīcība, kas paūz reālu apņemšanos noslepkavot citu personu, nodarīt tai smagus miesas bojājumus vai iznīcināt mantu ar dedzināšanu. Draudi nodarīt vieglus vai vidēja smaguma miesas bojājumus vai iznīcināt mantu citāda veidā, bet nevis ar dedzināšanu neizveido komentējamā pantā paredzētā nozieguma sastāvu.

Draudu izpaušmes forma var būt dažāda (mutvārds, rakstveidā, ar žestiem), tos vainīgais var izpaust tieši cietušajam vai darīt zināmus, izmantojot trešās personas. Draudiem jābūt reāliem, t. i., nepieciešams konstatēt, ka, ņemot vērā draudu raksturu un to izpaušanas apstākļus, bija objektīvs pamats uzskatīt, ka tie tiks izpildīti (draudu konkrētais saturs, ierocā demonstrēšana u. tml.).

3. Komentējamā pantā paredzētais noziegums uzskatāms par pabeigtu no draudu izpaušanas brīža. Ja bez tam juma nodarīšanu cietušajam, tad krimināltbildība iestājas nevis pēc komentējamā panta, bet par smagāka nozieguma mēģinājumu, t. i., pēc 15. un attiecīgi 98., 99., 105. p. vai 146. p. II d.

4. Komentējamā pantā paredzēto noziegumu var izdarīt tikai ar tiešu nodomu. Vainīgais apzinās, ka piedraud citai personai to noslepkavot, nodarīt smagus miesas bojājumus vai iznīcināt mantu ar dedzināšanu, un vēlas izpaust šādus draudus. Nodarījuma kvalifikācijai nav svarīgi, vai subjekts bija nodomājis draudus izpildīt vai ne, taču jākonstatē, ka viņš vēlēties, lai tie tiktu uztverti kā reāli draudi.

Ja draudi izpausti sakarā ar amatpersonas vai sabiedriskā darbinieka dienesta vai sabiedrisko darbību, tad atbildība iestājas pēc 186. p. I d.

5. Par komentējamā pantā paredzētā nozieguma subjektu var būt 16 gadu vecumu sasniegusi persona. Par šī nozieguma subjektu nevar būt amatpersona, attiecībā pret kuru cietušais atrodas dienesta pakļautībā.

206. pants. Pieminekļu iznīcināšana vai bojāšana

Par valsts aizsardzībā esošo vēstures, arheoloģijas, mākslas vai arhitektūras pieminekļu, kā arī dabas objektu tīšu bojāšanu vai iznīcināšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, vai pienēro sabiedriskās iekļemēšanas līdzekļus.

1. Latvijas PSR Konstitūcijas 27. pants pasludina, ka valsts rūpējas par garīgo vērtību aizsardzību, vairošanu un plašu izmantošanu padomju cilvēku tikumiskajai un estētiskajai audzināšanai, viņu kultūras līmeņa paaugstināšanai. Savukārt Latvijas PSR Konstitūcijas 66. pantā noteikts, ka rūpēties par vēstures pieminekļu un citu kultūras vērtību saglabāšanu ir Latvijas PSR pilsoņu pienākums.

Visi Latvijas PSR teritorijā esošie vēstures un kultūras pieminekļi, kam ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība, kā arī visas dabas bagātības, gan saimniecības apgrozībā iesaistītās, gan arī neekspluatējamās, atrodas valsts aizsardzībā.

Komentējamā pantā minēto pieminekļu un objektu aizsardzības jautājumi regulēti Latvijas PSR 1968. gada 20. decembra likumā «Par Latvijas PSR dabas aizsardzību» («LPSR Ziņotājs», 1968. 52. nr.) un Latvijas PSR 1977. gada 23. decembra likumā «Par vēstures un kultūras pieminekļu aizsardzību un izmantošanu» («LPSR Ziņotājs», 1977. 52. nr.).

2. Ar vēstures pieminekļiem komentējamā panta nozīmē jāsaprot ēkas, būves, piemīņas vietas un priekšmeti, kas saistīti ar svarīgākajiem vēsturiskajiem notikumiem tautas dzīvē, ar sabiedrības un valsts attīstību, revolucionāro kustību, ar Lielo Oktobra sociālistisko revolūciju, ar pilsoņu karu un Lielo Tēvijas karu, ar sociālistiska un komunisma celtniecību, starptautiskās solidaritātes nostiprināšanu, kā arī ar zinātnes un tehnikas, kultūras un tautas sadzīves attīstību, ar izcilu politisko, valsts un militāro darbinieku, tautas varoņu, zinātnes, literatūras un mākslas darbinieku dzīvi.

Ar arheoloģijas pieminekļiem jāsaprot pliskalni, kurgāni, senu apmetņu, nocietinājumu, ražotņu, kanālu un ceļu atliekas, senas apbedījumu vietas, akmens skulptūras, attēli uz klintīm, senu priekšmeti, senu apdzīvotu vietu un vēsturiskā kultūras slāņa iecirkņi.

Ar mākslas pieminekļiem jāsaprot monumentālās, tēlotājas, dekoratīvi lietiskās mākslas un citu mākslas veidu darbi.

Ar pilsētībūvniecības un arhitektūras pieminekļiem jāsa-
prot pilsetu un citu apdzīvotu vietu arhitektūras ansambli
un kompleksus, vēsturiskie centri, kvartāli, laukumi, ielas,
senā plānojuma un apbūves atliekas, civilās, rūpnieciskās,
militārās un kulta arhitektūras, tautas celtniecības būves,
kā arī ar tām saistītie monumentālās, telotājas, dekoratīvi
lietišķās, dārzu un parku mākslas darbi, dabas ainavas.¹⁰²
Par vēstures un kultūras pieminekļiem var atzīt arī citus
objektus, kam ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai
citāda kultūras vērtība.

3. Dabas iecirkņu un objektu aizsardzība, ievērojot to
nozīmi, tiek realizēta, organizējot:

a) valsts rezervātus teritorijā, kur nepieciešams sagla-
bāt visu dabas bagātību kompleksu zinātniskiem mērķiem
vai nodrošināt dabas bagātību saglabāšanu un to krājumu
palielināšanu;

b) pastāvīgos un pagaidu liegumus, kuru teritorijā ne-
pieciešams saglabāt daļu dabas bagātību kompleksa (flora,
fauna u. tml.);

c) nacionālos parkus un dabas parkus teritorijā, kur
nepieciešams saglabāt un uzlabot visu dabas bagātību
kompleksu plašākām tūristu apriņķiem un citiem apmek-
lētājiem;

d) dabas pieminekļus, kuri izraugāmi, lai saglabātu un
aizsargātu relus, iznīkstošus, bojā ejošus un zinātniskajā,
estētiskajā un kultūras ziņā vērtīgus objektus un teritori-
jas, kā arī vēsturisku notikumu vietas.

Aizsargājamo dabas objektu sarakstu un režīmu nosaka
Latvijas PSR Ministru Padome (sk. Latvijas PSR Minis-
tru Padomes 1977. gada 15. aprīļa lēmumu Nr. 241 «Par
valsts aizsargājamo Latvijas PSR teritorijā esošo dabas
objektu apstiprināšanu» — «LPSR Ziņotājs», 1977, 24. nr.).

4. Komentējamā pantā paredzētais noziegums izpaužas
minēto pieminekļu un objektu iznīcināšanā vai bojāšanā.
Tas parasti izpaužas aktīvās darbības un ir saistīts ar
pašu pieminekļu un objektu vērtības iznīcināšanu vai sa-
mazināšanu (piemēram, izlietojot, sadragājot, salaužot,
palvarīgi pārveidojot utt.).

Par iznīcināšanu un bojāšanu sk. arī 95. p. komentāru.
5. Noziegumu var izdarīt tikai ar nodomu (tiešu vai ne-
tiešu). Vainīgais apzinās savu darbību, kas noved pie mi-
nētā pieminekļa vai objekta iznīcināšanas vai bojāšanas,
sabiedriski bīstamo raksturu un vēlas šādas sekas vai ap-

grābi pieļaut tās. Nodarījuma motīvi var būt dažādi
(mantkarība, atriebība vai cita personiskā ieinteresētība,
kā arī nepareizi izprastas dienesta intereses). Ja nozie-
gumu izdara aiz huliģāniskām tieksmēm, atbildība iestājas
pēc kopības ar 204. p.

6. Par nozieguma subjektu var būt 16 gadu vecumu sa-
sniegusi persona. Ja noziegumu izdara amatpersona, kuras
mēriba saskatāmas amatnozieguma pazīmes, atbildība var
iestāties pēc noziegumu kopības ar šo amatnoziegumu.

207. pants. Kapa apgānīšana

*Par kapa apgānīšanu —
soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem
vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai
ar mūdas sodu līdz piecdesmit rubļiem.*

*Par kapa apgānīšanu, kas saistīta ar pieminekļa vai citu
uz kapa vai kapā atrodošos priekšmetu nolaupīšanu vai
ar liķa apgānīšanu, —
soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem ga-
diem.*

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērst
pret sabiedrisko kārtību, rupji aizskar sociālistiskās sadzi-
ves noteikumus.

2. Kapa apgānīšana var izpausties kapa kopīgas bojā-
šanā, tās izgrenžojumu iznīcināšanā vai sabojāšanā, kapa
pieminekļa, vainagu, ziedu, citu priekšmetu, kas atrodas
uz kapa, kapa iezogojuma, apstādījumu iznīcināšanā vai
bojāšanā, dažādu priekšmetu, plakātu vai uzrakstu, kas
pauž nūrgāšanos par kapu, novietošanā uz tā u. tml.

3. Ar kapa apgānīšanu, kas saistīta ar pieminekļa vai
citu uz kapa vai kapā atrodošos priekšmetu nolaupīšanu,
jāsaprot pieminekļa vai citu minēto priekšmetu slepena vai
atklāta nolaupīšana. Ja tā izdarīta, lietojot vardarbību, at-
bildība iestājas pēc noziegumu kopības ar noziegumu pret
personu.

4. Ar liķa apgānīšanu jāsaprot kapa atrašanās, lai nū-
rgātos par liķi, tā pārvietošana no kapa vietas u. tml.

5. Noziegumu var izdarīt tikai ar tiešu nodomu. Vainī-
gaais apzinās, ka viņš ar savām darbībām, to skaitā priekš-
metu nolaupīšanu, apgāna kapu, un vēlas to. Nodarījuma
motīviem (atreibība, mantkarība) nozieguma kvalifikācijā
nav nozīmes. Ja nodarījums vienlaikus bijis saistīts ar

vainīgā acīm redzamu rupju sabiedriskās kārtības pārkāp-
šanu un paudis acīm redzamu necienību pret sabiedrību
(piemēram, uz vairākiem kapiem atrodošos priekšmetu iz-
mīnāšana vai sabojāšana aiz huliģāniskiem priekšmetu iz-
tas kvalificējams pēc noziedzumu kopības ar launpācību,
huliģānismu.

208. pants. No. 1. d. indigo 19.01.05

Ēdāju un izturības pētījumu ietvaros, kā arī putru sacensību izvērtēšanas nolūkā —

27. februāra debātēs Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiņa 1978.

1. Komentējamā pantā paredzēto

2. Pēc komandēšanas pabeigšanas par uzdevumu noziedzums vērst morāles normu ievērošanu, kas saistīta arī ar vispārpieņemto

par vienu no šādām darbībām: a) zagļu pētījumu turēšanu; b) izvirības pētījumu turēšanu; c) alkoholišķo dzēriju turēšanu.

3. Ar pārēkli komentējamā savešanu izvirtības nolūkā. Iekļauta telpa, kas ir niemiņ-

4. Ar zāģlūņiem jāizcēla mežā u. tml.).

lietas personas, kas nodarbojas ar mantkārtīgu noziegumu izdarīšanu. Zagļu pērēkļa turēšana — telpu nodošana šādām personām.

Ar alkoholisko dzērienu lietošanas pērēkli jāsaprot vieta, kurā sistemātiski satiekas personas, kas nododas laimīgā, tīgai alkoholisko dzērienu lietošanai. Alkoholisko dzērienu lietošanas pērēkla turešana — tēpu nodošana šādām notikšanām.

Ar izvirtnas pērkļu turēšanu jāsaprot telpu sistēmā-
tiska nodošana pret atlīdzību vai bez tās personām dzi-

mumsakarū vai izvirtības piekopsānai. Ar savēšanu izvirtības nolūkā jāsaprot starpniecība šai nolūkā, lai veicinātu dzimumsakarū vai izvirtības piekopsānu, sameklējot partnerus šādām darbībām, piedunājot, iekārtojot satikšanos, norādot vietu izvirtības piekopsānai u. tml. Kriminālatbildība iestājas jau par vienu savēšanas gadījumu.

it šīs darbības. Nodarījuma motīvi kvalifikācijā nav svariģi, izņemot savešanu, kur nepieciešams konstatēt, ka tā izdarīta izvirtības nolūkā.

6. Par nozieguma subjektu var būt jebkura 16 gadu vecumu sasniegusi persona.

209. pants. Pornogrāfisku priekšmetu izgatavošana vai izplatīšana

Par pornogrāfisku sacerējumu, iespiedīzdevumu, attēlu vai citādu pornogrāfiska rakstura priekšmetu izgatavošanu, izplatīšanu vai reklamēšanu, kā arī par tirgošanos ar tiem vai to glabāšanu pārdošanas vai izplatīšanas nolūkā —

soda ar brievības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu.

1. Komentējama pantā paredzētais noziegums apraud sabiedrisko kārtību, vērstoties pret sociālistisko tikumību, pāreizu ētisku uzskatu izveidošanu. Kriminālātlīdzība par šo noziegumu noteikta atbilstoši PSRS ratificētai 1923. gada 12. septembra Ženēvas konvencijai par porno-grāfišķo izdevumu apgrozības un tirdzniecības apkarošanu.

3. *Pac komentāsi: mēs, skulpturāļi, fotoattēli, kinofilma u. tml.), dzejas vai prozas sacelējums (rokraksts, mašīnrakstā, iespiesta veidā, magnetoфона lentē u. tml.) vai cits priekšmets, kas satur ar dzimumsakariem vai seksuāla satūra skatiem saistītu ciniski naturalistisku, vulgāru, nepieklājīgu aprakstu, attēlojumu vai atveidojumu. Par pornogrāfiju nevar uzskatīt cilvēka ķermeņa un erotisku skatu, kuru mērķis nav ciniski demonstrēt dzimumattiecības, māksliniecisku attēlojumu.*

vienu no šādām darbībām: a) pantā minēto priekšmetu

izgatavošanu; b) izplatīšanu; c) reklamēšanu; d) tirgošanu ar tiem; e) glabāšanu pārdošanas vai izplatīšanas nolūkā.

Pornogrāfiska priekšmeta izgatavošana nozīmē jebkura šāda priekšmeta izveidošanu (piemēram, fotoattēla uzņemšana vai izgatavošana, fotografēšana, zīmējuma uzņemšana vai parzīmēšana, dzejoļa sacerēšana vai tā pārakstīšana, ierakstu izdarīšana magnetofona lentē vai pārakstīšana u. c.) vai arī priekšmetu, kam nav pornogrāfiska rakstura, pārveidošanu par šāda rakstura priekšmetiem (piemēram, fotogrāfiskas montāžas izgatavošana).

Šādu priekšmetu izplatīšana nozīmē to nodošanu citai personai pavisam vai uz laiku jebkāda veidā (dāvinot, apmaiņot u. tml.), kā arī kaut vai vienas personas iepazīstināšanu ar minēto priekšmetu.

Reklamēšana nozīmē paziņošanu jebkāda veidā (mutvārdos, rakstveidā, grafiski u. tml.) par personam, kas iztīes ar šādām lietām vai tās iegūt, paņemieniem, kā var izgatavot šādus priekšmetus u. tml.

Tirgošanas nozīmē šo priekšmetu pārdošanu par naudu vai citām materiālam vērtībām. Pornogrāfisku priekšmetu uzpirkšana un tālākpārdošana iedzīvošanās nolūkā kvalificējama pēc noziegumu kopības ar 149. p.

Krimināltālbība par pornogrāfisku priekšmetu glabāšanu, t. i., to faktisku valdījumu, iestājas tikai tad, ja tie glabāti pārdošanas vai izplatīšanas nolūkā.

4. Noziegumu var izdarīt tikai ar tiešu nodomu. Vainīgais apzinās, ka viņa izgatavotais (izplatītais, reklamētais) priekšmets ir pornogrāfiska rakstura, un vēlas izgatavot (izplatīt, reklamēt) šādu priekšmetu. Nozieguma izdarīšanas motīviem (zemiskām tieksmēm, mankārībai) nav nozīmes nodarījuma kvalifikācijā.

5. Par nozieguma subjektu var būt jebkura 16 gadu vecumu sasniegusi persona.

209.

210 pants. Nepilngadīgo iesaistīšana noziedzīgā darbībā

Par nepilngadīgo personu iesaistīšanu noziedzīgā darbībā, žūpošana, kā arī par viņu izmantošanu, lai varētu parazišķi eksistēt, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

442

209.

209. pants. VARDARBĪBU UN MĒLĪBU PROPAGANDEJOŠU DARBU
IZGATAVOŠANA VAI IZPLATĪŠANA

Par vardarbību un nežēlību propagandējošu kinofilmu, videofilmu vai citu darbu izgatavošanu, izplatīšanu, demonstrēšanu vai glabāšanu izplatīšanas vai demonstrēšanas nolūkā —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar ierobežošanas darbību uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz trīs simt rubļiem, konfiscējot minētos darbus un šo izgatavošanas un demonstrēšanas līdzekļus.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezīdija 1974. gada 26. septembra dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1974, 40. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums apraud sabiedrisko kārtību un sabiedrisko drošību, kā arī bērnu un pusaudžu normālu attīstību.

2. Kriminālatbildība pēc komentējamā panta iestājas par vienu no šādām darbībām: a) nepilingadīgo iesaistīšanu noziedzīgā darbībā; b) nepilingadīgo iesaistīšanu zūpošanā; c) par nepilingadīgo izmantošanu, lai varētu parazitiski eksistēt.

Par nepilingadīgajiem uzskatāmas personas, kas nav sasniegušas 18 gadu vecumu. Pie tam jāņem vērā, ka persona uzskatāma par noteiktu vecumu sasniegušu nevis tās dzimšanas dienā, bet sākot ar nākamo diennakti. SK. PSRS AT plēnuma 1976. gada 3. decembra lēmumu Nr. 16 «Par tiesu praksi, piemērojot likumus lietās par nepilingadīgo noziegumiem un viņu iesaistīšanu noziedzīgā vai citādi pretsabiedriskā darbībā» («LPSR AT Biļetens», 1977, 1. nr.).

3. Par nepilingadīgā iesaistīšanu noziedzīgā darbībā uzskatāmas darbības, kuru noliks ir radīt nepilingadīgajam vēlēšanos, tieksmi piedalīties viena vai vairāku noziegumu izdarīšanā. Šādu iesaistīšanu var izdarīt, izmantojot visus fiziskas vardarbības un psihiskas ietekmēšanas veidus, piemēram, parliecināšanu, iebaidīšanu, uzpirkšanu, krāpšanu, atreibības jūtu, skaudības vai citu zemisku tieksmju modināšanu, priekšlikumu izdarīt noziegumu, solījumu iegādāties vai realizēt nolaupīto, padoma došanu par nozieguma pēdu slēpšanu, alkoholisko dzērienu lietošanu ar nepilingadīgo, lai atvieglotu viņa pamudināšanu izdarīt noziegumu.

Iesaistīšana noziedzīgā darbībā var izpausties nepilingadīgā pamudināšanā izdarīt konkrētu noziegumu, kā arī viņa aicināšanā izdarīt noziegumus vispār. Personas, kas iesaistījuši nozieguma izdarīšanā nepilingadīgo, darbības jākvalificē pēc kopības ar pantu, kurā paredzēta atbildība par kopā izdarītiem noziegumiem.

Ja nav noziedzīgā darbībā iesaistīšanas pazīmju, tad pieaugušie, kas izdarījuši noziegumus kopā ar nepilingadīgajiem, atbild kā šo noziegumu līdzizpildītāji vai citi līdzdalībnieki.

4. Par nepilingadīgā iesaistīšanu zūpošanā atzīstamas

darbības, kas vērstas uz nepilngadīgā iesaistīšanu sistēmiskā alkoholisko dzērienu lietošanā, neatkarīgi no tā, vai nepilngadīgais alkohola ietekmē izdarījis noziegumu vai ne, vai viņam iestājušās smagas sekas (nāve, sakropsturo vairākkārtēji (parasti ne mazāk kā trīs reizes) gadījumi, kad nepilngadīgais iesaistīts alkoholisko dzērienu lietošanā, un šie gadījumi pauz noteiktu tendenci un savstarpēju vienotību vainīgā rīcībā. Ja ar nepilngadīgā iesaistīšanu zūpošanā nodarīts ievērojams kaitējums viņa veselībai, tad personai, kas to izdarījis, var tēstāties arī kriminālatbildība par noziegumu pret personu.

5. Nepilngadīgo izmantošana, lai varētu parazitiski eksistēt, var būt darbības, kas izpaužas bērnu iesaistīšanā ūbagošanā vai viņu izmantošanā materiālās palīdzības saņemšanai, lai par iegūtajiem līdzekļiem varētu parazitiski eksistēt.

6. Nodarījuma kvalifikācijā nav nozīmes, kā nepilngadīgais uzvedies pirms viņa iesaistīšanas noziedzīgā vai citā antisabiedriskā darbībā, kā arī zūpošanā (jau agrāk izdarījis noziegumus vai citas antisabiedriskas darbības, lietojis alkoholiskos dzērienus utt.).

7. Komentējamā pantā paredzēto noziegumu var izdarīt tikai tiši, t. i., persona, kas izdarījis pantā paredzētās darbības, apzinājies vai pieļāvis, ka ar šīm darbībām iesaista nepilngadīgo noziedzīgā vai citādā pretsabiedriskā darbībā. Pie tam kriminālatbildība iestājas gan gadījumā, kad vainīgais zinājis, ka iesaistāmā persona ir nepilngadīga, gan arī tad, kad atbilstoši lietas apstākļiem viņš varēja un viņam vajadzēja to paredzēt.

8. Par nozieguma subjektu var būt tikai pilngadīga, t. i., 18 gadu vecumu sasniegusi persona.

210. pants. Nepilngadīgā novešana līdz dzēruma stāvoklim

Par nepilngadīgā novešanu līdz dzēruma stāvoklim, ko izdarījušas personas, kuru dienesta pakļautībā nepilngadīgais atradies, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar ierobežošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiija 1973. gada 22. februāra dekrēta redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1973. 10. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums apdraud sabiedrisko kārtību un sabiedrisko drošību, kā arī bērnu un pusaudžu normālu attīstību.

2. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par darbību, kas izpaužas nepilngadīgā pamudināšanā (ierosināšanā, pierošāšanā u. tml.) vai piespēšanā (fiziska vai psihska ietekmēšana) lietot alkoholiskos dzērienus, kā rezultātā nepilngadīgais nokļuvis dzēruma stāvoklī.

Atbildība pēc komentējamā panta iestājas jau par vienu mēnešu nepilngadīgā novešanu līdz dzēruma stāvoklim.

3. Dzēruma ir stāvoklis, kurā izpaužas alkohola ietekmes uz organismu klīniskās un fiziskās pazīmes. Nodarījuma kvalifikācijā nav nozīmes tam, kādā dzēruma pakāpē atradies nepilngadīgais, kā arī tam, vai nepilngadīgais jau agrāk lietojis alkoholiskos dzērienus.

4. Noziegumu var izdarīt tikai tiši, t. i., persona, kas izdarījis komentējamā pantā paredzētās darbības, apzinājies vai pieļāvis, ka ar tām noved dzēruma stāvoklī nepilngadīgo.

5. Par nozieguma subjektu var būt tikai amatpersona, kā arī persona, kura saskaņā ar savam dienesta, profesioālajiem pienākumiem vai saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem, instrukcijām, nolikumiem vai arī amatpersonas uzdevumi veikusi nepilngadīgā strādājošā vai mācību iestādes audzināšanu vai apmācību un kuras patērētā nepilngadīgais atradies (cena, iecirkņa, maiņas priekšnieks, brigadieris, meistars, cits darbinieks, kuram nepilngadīgais nodots par mācekli, instruktoru, ražošanas apmācības meistars vai audzinātājs, mācību iestādes pasmauzējs u. c.). Saskaņā ar PSRS AT plenuma 1976. gada 3. decembra lēmumu Nr. 16 «Par tiesu praksi, piemērojot likumus lietās par nepilngadīgo noziegumiem un viņu iesaistīšanu noziedzīgā vai citādā pretsabiedriskā darbībā» («LPSR AT Biļetens», 1977. 1. nr.). Ja kāda cita pleangusi persona (arī vecāki) novedusi nepilngadīgo līdz dzēruma stāvoklim, tad šī persona saucama pie administratīvās atbildības saskaņā ar Latvijas PSR APP 1972. gada 29. jūnija dekrēta «Par pasākumiem zūpības un alkoholiisma apkarošanas pastiprināšanai» 5. p. («LPSR Ziņotājs», 1972. 27. nr.).

211. pants. Sistemātiska nodarbošanās ar kļaidonību vai ubagošanu

Par sistemātisku nodarbošanos ar kļaidonību vai ubagošanu, kā arī par cita veida parazitisku dzīvi ilgāku laiku — vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarījuši persona, kas sodā ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem,

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiļa 1975. gada 22. augusta dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1975, 36. nr.)

1. Latvijas PSR Konstitūcijas 58. pants nosaka: «Katrs cilvēks ir apzinīgs darbs viņa izraudzītajā sabiedriski derīgā darbības sfērā, darba disciplīnas ieviešana. Ieviešana no sabiedriski derīga darba nav savienojama ar sociālistiskās sabiedrības principiem.»

Komentējamā panta paredzētais noziegums apdraud saplida savu pilsoņa pienākumu sabiedrības priekšā, ar savu rīcību veicina citus pretsabiedriskus nodarījumus, samaitājoši iedarbojas uz nelīdzsvarotām personām.

2. Pec komentējamā panta kriminālatbildība iestājas par vienu no šādiem nodarījumiem: a) sistemātisku nodarbošanos ar kļaidonību; b) ubagošanu; c) cita veida parazitisku dzīvi ilgāku laiku.

3. Par sistemātisku nodarbošanos ar kļaidonību atzīstama persona, kurai nav noteiktas dzīves vietas vai kura šānas ilgstošā laika posmā no viena apdzīvota punkta uz otru vai vienas pilsētas robežās, Sk. PSRS AT plēnuma 1973. gada 28. jūnija lēmumu Nr. 10 (ar PSRS AT plēnuma 1976. gada 3. septembra lēmuma Nr. 13 izdarītajiem grozījumiem) «Par tiesu praksi lietās par pasu noteikumu pārkāpšanu, sistemātisku nodarbošanos ar kļaidonību vai ubagošanu, kā arī citāda veida parazitisku dzīvi ilgāku laiku» («LPSR AT Biļetens», 1976, 3.—4. nr.).

Ubagošana komentējamā panta izpratnē ir sistemātiska naudas, pārtikas produktu, apģērbu un citu materiālo vērtību izlietošana no svešām personām, ja šīs darbības liecina par parazitisku dzīves veidu. Nodarījuma sistemātisk-

šumu raksturo minēto darbību izdarīšana vairākkārt — parasti ne mazāk kā trīs reizes, ja šīs darbības paūz savstarpēju vienotību un liecina par parazitisku tendenci vai nīgā rīcībā.

Par cita veida parazitisku dzīvi ilgāku laiku atzīstama pilngadīgas darba spējīgas personas, kas brīdināta par parazitiska dzīves veida nepieļaujamību un nepieciešamību iekārtoties darbā, izvairīšanās no sabiedriski derīga darba, dzīvošana no bezstrādes ienākumiem un pretsabiedriskas, parazitiskas dzīves turpināšana ilgāku laiku (vairāk nekā 4 mēnešus pēc kārtas vai kopumā viena gada laikā). Par dzīvošanu no bezstrādes ienākumiem var uzskatīt dzīvošanu no līdzekļiem, kas iegūti ar likumu aizliegtā veidā, kā arī no tādiem gadījuma rakstura avotiem kā, piemēram, kārtu spēle, savācot tukšās pudeles u. tml. Ienākumus, kas iegūti, kaut vai īsu laiku izpildot darbu valsts vai sabiedriskajos uzņēmumos, iestādēs un organizācijās, kā arī lietojot loterijā, nevar uzskatīt par bezstrādes ienākumiem.

4. Pec komentējamā panta II d. var saukt pie kriminālatbildības personu, kura agrāk jau bijusi sodīta par vienu no nodarījumiem, kas minēti I d., ja iepriekšējā sodamība nav noņemta vai dzēsta likumā noteiktajā kārtībā.

5. Komentējamā panta paredzēto noziegumu var izdarīt ar tiešu nodomu. Vainīgais apzinās, ka viņš nodarbojas ar panta minētajām darbībām (kļaidonību, ubagošanu, ar veida parazitisku dzīvi ilgāku laiku), un vēlas to.

6. Nozieguma (sistemātiska nodarbošanās ar kļaidonību vai ubagošanu) subjekts var būt ikviens 16 gadu vecumu sasniegusi persona. Par cita veida parazitisku dzīvi ilgāku laiku nevar saukt pie atbildības (un tāād nevar būt par šī nozieguma subjektiem) personas, kas likumā noteiktajā kārtībā atzītas par invalīdiem vai sasniegušas pensijas vecumu, kā arī nepilngadīgos, grūtnieces, sievietes, kurām ir bērni līdz 8 gadu vecumam vai kuras nodarbojas ar mājsaimniecību.

211.1 pants. Launprātīga izvairīšanās no lēmuma izpildes par iekārtošanu darbā un parazitiskas dzīves izbeigšanu

(Izslēgts ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiļa 1975. gada 22. augusta dekretu — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1975, 36. nr.)

212. pants. Pilsoņu personas un tiesību apdraudējums

alā reliģisku rituālu izpildīšanas iegāsta

Par tādas grupas organizēšanu vai vadīšanu, kuras darbība, ārēji izpausdamas kā reliģisku mācību sludināšana un reliģisku rituālu izpildīšana, ir saistīta ar katļējuma nodarīšanu pilsoņu veselībai vai citādiem pilsoņu personām vai viņu tiesību apdraudējumiem, vai arī ar pilsoņu pamudināšanu atteikties no sabiedriskas darbības vai pilsoņu pienākumu pildīšanas.

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar nometinājumu uz tādu pašu laiku, ar mantas konfiskāciju vai bez konfiskācijas.

Par aktīvu piedalīšanos šā panta pirmajā daļā minētās grupas darbībā, kā arī par sistemātisku propagandu, lai tiktu izdarīti tojā minētie nodarījumi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar nometinājumu uz tādu pašu laiku, vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Ja šā panta otrajā daļā minēto personu nodarījumiem un tos izdarījušām personām nav lielas sabiedriskas bīstamības, tām var piemērot sabiedriskās ietekmēšanas līdzekļus.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs 1961. gada 31. marīa dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1961, 14. nr.)

1. Garantējot PSRS pilsoņiem apziņas brīvību, proti, tiesības pievērsties jebkurai reliģijai vai nepievērsties nekā Latvijā PSR Konstitūcija nosaka, ka aizliegts celt naidu sakāra ar reliģiskajiem ticējumiem (Latvijas PSR Konstitūcijas 50. p.). Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērstis pret sabiedrisko kārtību un sabiedrisko drošību, kā arī pret pilsoņu apziņas brīvību.

2. Atbilstība pēc komentējamā panta iestājas par tādas grupas organizēšanu un vadīšanu, kuras darbība, ārēji izpausdamas kā reliģisku mācību sludināšana un reliģisku rituālu izpildīšana, ir saistīta: a) ar fiziska vai psihiska katļējuma nodarīšanu pilsoņu veselībai vai citādiem pilsoņu personas vai viņa tiesību apdraudējumiem (piemēram, aizliegums strādāt, mācīties, apmeklēt teātri, kino, klausīties radioārtaides u. tml.); b) ar pilsoņu pamudināšanu atteikties no sabiedriskas darbības vai pilsoņa pienāk-

šā panta pirmajā daļā paredzētajām darbībām, ja to sekas bijušas vai būs.

3. Komentējamā panta izpratnē organizēšana nozīmē darbības, kas tiek veiktas, lai apvienotu pilsoņus minētajās grupās (sektās).

4. Komentējamā pantā norādītās darbības izveido pabeigtu nozieguma sastāvu neatkarīgi no sekām, kuras iestājas vai varēja iestāties.

5. Noziegumu var izdarīt tikai ar tiešu nodomu.

6. Par nozieguma subjektiem var būt pantā minēto grupu organizatori un vadītāji (1 d.) vai šādu grupu aktīvi dalībnieki, kā arī personas, kas nodarbojušās ar sistemātisku propagandu, lai tiktu izdarīti pantā minētie nodarījumi (1 d.).

213. pants. Transporta kustības drošības noteikumu

un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana, ko izdara personas, kas vada transporta līdzekļus

Par transporta kustības drošības noteikumu un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ko izdarījuši persona, kas vada, automobiltransporta vai pilsētas elektrottransporta līdzekli, traktoru vai citu pašgājēju mašīnu, ja tās rezultātā cietušajam nodarīti vādeja smaguma miesas bojājumi vai viegli miesas bojājumi ar veselības satricinājumu, vai nodarīti ievērojami materiāli zaudējumi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu ar transporta līdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tās.

Par tām pašām darbībām, ja to sekas bijušas cietušā nāve vai tam nodarīti smagi miesas bojājumi, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem ar transporta līdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tās.

Par šā panta pirmajā daļā paredzētajām darbībām, ja to sekas bijušas vai būs, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trīs līdz piecpadsmit gadiem ar transporta līdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tās.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiņa 1968. gada 26. septembra dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņojājs», 1968, 40. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērst pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot automototransporta, piestāts elektrotansporta, traktoru vai citu pašgājēju mašīnu kustības drošību. Vienlaikus ar šo noziegumu var tikt nodarīts kaitējums personai, sociālistiskajam vai personiskajam īpašumam.

2. Par automototransporta līdzekļiem uzskatāmi visu veidu un jebkura nozīmējuma automobiļi (kravas, viegļie, sanitārie, ugunsdzēsēju, kā arī autobusi utt.), motocikli, motorollerli, mopēdi, kuru motora darba tilpums ir ne mazāks par 49,8 cm³.

Par plisētas elektrotansporta līdzekļiem komentējamā panta izpratnē uzskatāmi tranvaji un trolejbusi. Pēc šī personas, kas vada elektrovilcienu plisētas robežās. Pie traktoriem komentējamā panta nozīmē pieskaitāmi visu kategoriju un jebkura nozīmējuma traktori.

Ar citām pašgājējām mašīnām jāsaprot jebkādas ceļa, celtniecības, lauksaimniecības un citas speciālas mašīnas (ekskavators, greiders, autoceltnis utt.). Sk. PSRS AT plēnuma 1970. gada 6. oktobra lēmumu Nr. 11 (ar PSRS AT plēnuma 1977. gada 25. februāra lēmuma Nr. 3 izdarītiem grozījumiem) «Par tiesu praksi autotransporta noziegumu lietās» («LPSR AT Biļetens», 1970, 3. nr. 1977, 2. nr. 1).

3. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par transporta kustības drošības noteikumu un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā iestājušās pantā norādītās sekas.

Transporta kustības drošības noteikumi izklāstīti ceļu satiksmes noteikumos, ar kuriem noteikta transporta kustības kārtība kā uz ceļiem, tā arī citās vietās, kur iespējama transporta līdzekļu kustība. Transporta ekspluatācijas noteikumi izklāstīti tehniskās ekspluatācijas noteikumos, rūpnieciskās — transporta līdzekļu izgatavotāju instrukcijās un citos normatīvos aktos, kuri nosaka transporta līdzekļu ekspluatācijas kārtību.

Kustības drošības un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana var izpausties kā darbībā (piemēram, kustības ātruma

pārsniegšanā), tā bezdarbībā (piemēram, kustības virziena radītajā neeslēgšana, transporta līdzekļa tehniskās ekspluatācijas noteikumu neievērošana).

Atbildība pēc komentējamā panta iestājas neatkarīgi no vietas, kur izdarīts kustības drošības noteikumu vai ekspluatācijas noteikumu pārkāpums, piemēram, uz šosejas, ielas, dzelzceļa pārbrauktuves, pagalmā, uz lauku ceļa, uzņemuma teritorijā.

Ja persona, kas vada transporta līdzekli, pārkāpusi nevienus transporta kustības drošības vai ekspluatācijas noteikumus, bet noteiktu darbu (piemēram, celtniecības vai kalnrūpniecības) veikšanas noteikumus un iestājušās atbilstošas sekas, nodarījums kvalificējams atkarībā no šīm sekām kā noziegums pret personu, mantas iznīcināšana vai bojāšana.

4. Komentējamā pantā paredzētā nozieguma sastāvam nepieciešams, lai starp transporta kustības drošības un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanu un kādām no pantā norādītajām sekām pastāvētu cēloniskais sakars.

Par ievērojamiem materiālajiem zaudējumiem uzskatāmi tiešie zaudējumi, kādi nodarīti minēto noteikumu pārkāpšanas rezultātā (sabojāti vai iznīcināti transporta līdzekļi, iekārta, krava utt.) un kurus var, ņemot vērā lietas konkrētos apstākļus, uzskatīt par būtiskiem. Ple tam norādāmi konkrēti zaudējuma apmēri un motīvi, kāpēc tas atzīts par būtisku.

Par viegļiem, vidēja smaguma un smagiem miesas bojājumiem sk. 105. un 109. p. komentārus.

Ar vairāku cilvēku nāvi jāsaprot divu vai vairāku pilsoņu nonāvēšana.

5. Ja kustības drošības noteikumu un ekspluatācijas noteikumu pārkāpums izraisījis sekas, kādas paredzētas komentējamā panta vairākās daļās, tad nodarījums kvalificējams pēc tās daļas, kas paredz atbildību par vissmagākajām no sekām. Ja nodarījumi ar norādītajām dažādām sekām izdarīti dažādos laikos un iestājušās sekas ir vairāku savstarpēji nesaistītu kustības drošības un ekspluatācijas noteikumu pārkāpumu rezultāti, tad šie nodarījumi kvalificējami pēc noziegumu kopības.

6. Ja transporta kustības drošības noteikumu un ekspluatācijas noteikumu pārkāpšanas rezultātā sekas bijušas

miesas bojājumu nodarīšana cietušajam un vadītājs, kurš vainīgs šo noteikumu pārkāpšanā, ir apzināti atstājis cietušo dzīvībai bīstamā stāvoklī bez palīdzības, tad nodarījums jākvalificē pēc kopības ar 115. p. II d.

Ja vadītājs nav bijis vainīgs minēto noteikumu noziedzīgā pārkāpšanā, taču cietušā dzīvība un veselība bijusi apdraudēta viņa vadītā transporta līdzekļa izraisītā notikuma rezultātā, bet vadītājs neizpilda savu pienākumu un nesniedz cietušajam palīdzību, tad atbildība iestājas tikai pēc 115. p. II d.

7. Komentējamā pantā paredzēto noziegumu var izdarīt tikai aiz neuzmanības, kaut gan pašus kustības drošības noteikumus un ekspluatācijas noteikumus vainīgais, iespējams, ir pārkāpis apzināti. Apzināti pārkāpiot minētos noteikumus, vainīgais ir vai nu paredzējis sabiedriski bīstamo seku iestāšanās iespēju šīs savas darbības vai bezdarbības rezultātā (nomaļvešanu vai miesas bojājumu nodarīšanu cietušajam vai arī materiālo zaudējumu nodarīšanu), bet vieglprātīgi palāvis, ka šādas sekas neiestāsies — tās varēs novērst (noziedzīga pašpāļāvbā), vai arī nav paredzējis šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt (noziedzīga nevērtība). Komentējamā pantā paredzētā nozieguma satāvs ir arī tad, ja vainīgais pieļāvis neuzmanību kā pret pašu noteikumu pārkāpšanas faktu, tā arī pret sabiedriski bīstamajām sekām (noziedzīga nevērtība).

Ja vainīgais, apzināti pārkāpiot minētos noteikumus, vēlējies vai apzināti pieļāvis pantā norādīto sabiedriski bīstamo seku iestāšanos, tad viņa nodarījums kvalificējams kā tiešs noziegums pret personas dzīvību un veselību vai arī sociālistisko vai personisko īpašumu.

8. Par nozieguma subjektu var būt tikai tāda 16 gadu vecumu sasniegusi persona, kas vadījusi transporta līdzekli vai citu pantā minēto mašīnu. Par šādu personu var būt profesionāls transporta līdzekļa vadītājs, personiskā automoto transporta līdzekļa īpašnieks, persona ar vai bez transporta līdzekļa vadīšanas tiesībām, arī persona, kas neilikumīgi vadījusi transporta līdzekli. Par personu, kas vada transporta līdzekli, uzskatāms arī instruktors, kurš apmāca kursantu vadīt šo līdzekli, sēžot viņam blakus braukšanas laikā transporta līdzekli ar divkārtu vadību vai bez tās.

213.¹ pants. Transporta līdzekļu vadīšana dzēruma stāvoklī

Par automototransporta vai pilsētas elektrotansporta līdzekļa, traktora vai citas pašgājējas mašīnas vadīšanu dzēruma stāvoklī, ko izdarījis persona, kam par tādu pašu pārkāpumu atņemtas transporta līdzekļu vadīšanas tiesības, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz simt rubļiem, atņemot transporta līdzekļu vadīšanas tiesības uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par šā panta pirmajā daļā minēto transporta līdzekļu vadīšanu dzēruma stāvoklī, ko izdarījis persona, kam nav atņemtas tiesības, un ja tā izdarīta gada laikā atkārtoti, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļi.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs 1973. gada 22. februāra noteikuma redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1973. 10. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērstas pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot transporta kustības drošību. Kriminālatbildības noteikšana par šo nodarījumu palīdz novērst transportnoziegumus ar smagu seku iespējamību.

2. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par darbībām, kas izpaužas automototransporta līdzekļa, traktora vai citas pašgājējas mašīnas vadīšanā dzēruma stāvoklī, ko izdarījis persona, kam par tādu pašu pārkāpumu atņemtas transporta līdzekļa vadīšanas tiesības (213.¹ p. I d.), vai persona, kam nav vadīšanas tiesību, un ja tā izdarīta gada laikā atkārtoti (213.¹ p. II d.).

Par automototransporta līdzekli, traktoru, citu pašgājēju mašīnu sk. 213. p. komentāru.

Ar transporta līdzekļa vadīšanu komentējamā panta nozīmē jāsaprot transporta līdzekļa vadītāja funkciju izpildīšana šī līdzekļa kustības laikā, arī instruktora funkciju izpildīšana kursantu apmācībā.

Nozieguma kvalifikācijai nav svarīgi, kādā dzēruma pakāpē atradusies persona, kas, vadot transporta līdzekli, bijusi iereibuša stāvoklī. Pie tam ar iereibumu jāsaprot ne tikai alkohola, bet arī narkotisku vielu izraisīts reibums.

Dzēruma stāvoklis katrā konkrētā gadījumā jānosaka ar medicīniskās apsekošanas aktu.

Noziegums ir pabeigts ar brīdi, kad sākusies personas, kas atrodas dzēruma stāvoklī, vadītā transporta līdzekļa kustība.

3. Par gadījumiem, kad pantā minētos transporta līdzekļus vadījuši dzēruma stāvoklī persona, kam par tādu pašu pārkāpumu atņemtas transporta līdzekļa vadīšanas tiesības (213. p. 1 d.), uzskatāmi gadījumi, kad persona termiņa tecējuma laikā, uz kuru tai par kāda no pantā minētajiem transporta līdzekļiem vadīšanu dzēruma stāvoklī administratīvā kārtā likumīgi un pamatoti atņemtas transporta līdzekļa vadīšanas tiesības, no jauna izdara tādu pašu pārkāpumu, neatkarīgi no tā, kāda veida transporta līdzekli persona vadījuši agrāk (piemēram, pirmajā gadījumā motociklu, bet otrajā — traktoru). Pie tam sākumu termiņam, uz kuru atņemtas transporta līdzekļa vadīšanas tiesības, rēķina no šāda lēmuma pieņemšanas dienas. Kriminālabildība par transporta līdzekļa atkārtotu vadīšanu dzēruma stāvoklī iestājas, ja persona zinājusī, ka pieņemts lēmums, ar kuru tai atņemtas transporta līdzekļa vadīšanas tiesības. Sk. PSRS AT plēnuma 1970. gada 6. oktobra lēmumu Nr. 11 (ar PSRS AT plēnuma 1977. gada 25. februāra lēmuma Nr. 3 izdarītajiem grozījumiem) «Par tiesu praksi autotransporta noziegumu lietās» («LPSR AT Biļetens», 1970, 3. nr.; 1977, 2. nr.).

4. Par gadījumiem, kad pantā minētos transporta līdzekļus gada laikā atkārtoti dzēruma stāvoklī vadījuši persona, kurai nav vadītāja tiesību (213.¹ p. 11 d.), uzskatāmi gadījumi, kad persona, kurai nav vadītāja tiesību, gada laikā atkārtoti vadījuši transporta līdzekli dzēruma stāvoklī, neatkarīgi no tā, vai šī persona par pirmo gadījumu saukta pie atbildības vai ne. Pie tam par personu, kurai nav vadītāja tiesību, tiek uzskatīta ne vien tā persona, kurai noteiktajā kārtībā vadītāja apliecība nav izsniegta, bet arī persona, kurai atņemtas transporta līdzekļa vadīšanas tiesības ar tiesas spriedumu vai administratīvā kārtā par pārkāpumiem, kas nav saistīti ar transporta līdzekļa vadīšanu dzēruma stāvoklī.

5. Nevar saukt pie atbildības pēc komentējamā panta personu, kura agrāk sodīta par transporta līdzekļa vadīšanu dzēruma stāvoklī vai kurai atņemtas tiesības vadīt transporta līdzekļus nevis par administratīvu pārkāpumu,

bet ar tiesas spriedumu par 213. vai 241. p. (vai citu saņemto republiku KK attiecīgos pantos) paredzēto noziegumu un kura pēc tam atkal vadījuši transporta līdzekli dzēruma stāvoklī. Šādā gadījumā iestājas administratīva atbildība.

6. Ja persona, kura agrāk izdarījusi komentējamā pantā paredzēto noziegumu, vienlaikus arī pārkāpusi transporta kustības drošības un ekspluatācijas noteikumus, kam bijušas 213. p. norādītās sekas, tad nodarījums kvalificējams vienīgi pēc 213. p.

7. Komentējamā pantā paredzēto noziegumu var izdarīt tikai ar tiešu nodomu: persona apzinās, ka tā atrodas dzēruma stāvoklī un šādā stāvoklī vada transporta līdzekli, un vēlas to darīt.

8. Par nozieguma subjektu var būt 16 gadu vecumu sasniegusi persona, kam bijušas transporta līdzekļa vadītāja tiesības, bet kam tās atņemtas par šī līdzekļa vadīšanu dzēruma stāvoklī (213.¹ p. 1 d.), vai persona, kurai šādas tiesības nav bijušas, bet kura transporta līdzekli dzēruma stāvoklī gada laikā vadījuši atkārtoti (213.¹ p. 11 d.).

213.² pants. Tehniski bojātu transporta līdzekļu laišana ekspluatācijā

Par tehniski bojātu autotransporta vai pilsētas elektrottransporta līdzekļu, traktoru vai citu pašgājēju mašīnu apzinātu laišanu ekspluatācijā vai citādi to ekspluatācijas noteikumu, kas garantē kustības drošību, rupju pārkāpšanu, ko izdarījuši persona, kas atbildīga par transporta līdzekļu tehnisko stāvokli vai ekspluatāciju, ja tas izraisījis šo kodaesa 213. pantā norādītās sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz vienam simtam rubļu, atņemot tiesības ieņemt amatus, kas saistīti ar atbildību par transporta līdzekļu tehnisko stāvokli vai ekspluatāciju, uz laiku līdz pieciem gadiem vai bez tās.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs 1968. gada 26. septembra dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1968, 40. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērstas pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot transporta kustības drošību.

2. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par darbību vai bezdarbību, kas izpaužas tehniski bojātu automototransporta vai pilsetas elektrotansporta līdzekļu, traktoru vai citu pašgājēju mašīnu apzinātā lišana ekspluatācijā vai citādā to ekspluatācijas noteikumu, kas garantē kustības drošību, rupjā pārkāpšanā, ja tas izraisa 213. p. norādītās sekas.

Par automototransportu, pilsetas elektrotansportu, traktoru vai citu pašgājēju mašīnu sk. 213. p. komentāru.

Par tehniski bojāta transporta līdzekļa laišanu ekspluatācijā komentējamā panta nozīmē atzīstama atļaujas došana izbraukšanai transporta operāciju izpildei ar šādu transporta līdzekli, kā arī pasākumu neveikšana, lai novērstu tehniski bojātu transporta līdzekļu ekspluatāciju. Ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana var izpausties nenodrošināšanā ar nepieciešamo iekārtu pārkāpšanā, to kā ekspluatācijas noteikumu pārkāpumus.

Par citādu transporta līdzekļu ekspluatācijas noteikumu rupju pārkāpšanu uzskatāma pieļaušana vadīt transporta līdzekli personai, kas atrodas iereibušā stāvoklī, vai arī vadītāja darba režīma tiesību vai kam tās atņēmtas, par transporta līdzekļa tehnisko stāvokli un ekspluatācijas atbildīgās personas neizpilda citas transporta ekspluatācijas nodrošināšanas prasības. Sk. PSRS AT plēnuma 1970. gada 6. oktobra lēmumu Nr. 11 (ar PSRS AT plēnuma 1977. gada 25. februāra lēmuma Nr. 3 izdarītajiem grozījumiem) «Par tiesu praksi autotransporta noziegumu lietās» («LPSR AT Biļetens», 1970, 3. nr.; 1977, 2. nr.).

3. Noziegums uzskatāms par pabeigtu, ja iestājušās kādas no 213. p. paredzētajām sekām un starp šīm sekām minētajām personas darbībām vai bezdarbību pastāv cēloniskais sakars.

4. Komentējamā pantā paredzēto noziegumu var izdarīt tikai aiz neuzmanības, lai gan darbības vai bezdarbību — vai citādi to ekspluatācijas noteikumu, kas garantē kustības drošību, rupju pārkāpšanu — vainīgais izdarījis apzināti. Rīkojoties apzināti, vainīgais ir vai nu paredzējis vai bezdarbības rezultātā, bet vieglprātīgi palāvis, ka šādas sekas neiestāties — tās būs iespējams novērst (no-

ziedzīga pašpalāvēība), vai arī nav paredzējis šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt (noziedzīga nevēlēība). Nebūs nozieguma sastāva, ja tehniski bojātu transporta līdzekļu laišana ekspluatācijā vai citādi to ekspluatācijas noteikumu pārkāpšana notikusi aiz neuzmanības.

5. Par komentējamā nozieguma subjektiem uzskatāmas personas, kas atbildīgas par transporta līdzekļu tehnisko stāvokli vai ekspluatāciju. Tās var būt kā valsts un sabiedrisko organizāciju darbinieki, kuriem pēc pastāvošām instrukcijām vai noteikumiem, attiecīgiem rīkojumiem vai sava ieņemamā stāvokļa dēļ uzlikta atbildība par transporta līdzekļu tehnisko stāvokli vai ekspluatāciju, tā arī individuālo transporta līdzekļu īpašnieki vai vadītāji, kas atļauj citai personai ekspluatēt transporta līdzekli, zinādami, ka tas tehniski bojāts.

Par šī nozieguma subjektu var būt transporta līdzekļa vadītājs vai īpašnieks, kas, pārkāpjot pastāvošos noteikumus, nodod transporta līdzekļa vadīšanu personai, zinādami, ka tā atrodas iereibušā stāvoklī, kā arī personai, kam atņemtas vadītāja tiesības vai to vispār nav, vai arī nav tiesību, kādas vajadzīgas attiecīgā transporta līdzekļa vadīšanai, ja šo darbību rezultātā iestājas likumā norādītās sekas. Par nozieguma subjektu transporta līdzekļa vadītājs vai īpašnieks, kas nodod transporta līdzekļa vadīšanu citai personai, nevar būt, ja pats ir vienīgais cietu-šais viņa darbību rezultātā iestājušos seku dēļ.

Transporta līdzekļa vadītājs netiek atbrīvots no atbildības, ja viņš, pārkāpjot pastāvošos noteikumus, transporta līdzekļa vadīšanu nodevis amatpersonai, no kuras ir atkarīgs darbā. Nav vadītāja kriminālatbildības par tādu rīcību, ja attiecīgā amatpersona (tiešais priekšnieks, valsts autoinspekcijas darbinieks u. c.), pildot savus pienākumus, atstādinājis viņu no transporta līdzekļa vadīšanas vai rīkošanas ar to.

214. pants. Transporta noteikumu pārkāpšana

Par transporta kustības kārtības un drošības aizsardzības noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā notikuši nelaimes gadījumi ar cilvēkiem vai bijušas citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērstis pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot transporta kustības drošību.

Ar transportu komentējamā panta nozīmē jāsaprot visi transporta (autotransporta, plisētas elektrottransporta, kā arī dzelzceļa, ūdens vai gaisa u. c. transporta) veidi.

2. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par transporta kustības karības un drošības aizsardzības noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā notikuši nelaimes gadījumi ar cilvēkiem vai bijušas citas smagas sekas. Lai sauktu pie atbildības par pantā minēto noziegumu, jākonstatē, kadi tieši transporta kustības un drošības aizsardzības noteikumi pārkāpti (Ceļu satiksmes noteikumi, kā arī Noteikumi, kurus izdod PSRS Satiksmes ceļu, Automīrija, vietējās Tautas deputātu padomes u. c.).

Pati noteikumu pārkāpšana var izpausties darbībā (piemēram, dzelzceļa pārbrauktuves šķērsošana patvarīga atpakaļgājuma vai bezdarbībā (piemēram, nenovēršot noteikumu pārkāpumu par mājlopu ganišanu aerodroma tuvumā).

3. Noziegums uzskatāms par pabeigtu, ja noteikumu pārkāpšanas rezultātā iestājas pantā norādītās sekas un ja starp noteikumu pārkāpšanu un sekām pastāv cēloniskais sakars.

Par nelaimes gadījumiem ar cilvēkiem sk. 80. p. komentāru.

Ar citām smagām sekām jāsaprot, piemēram, ievērojami materiāli zaudējumi, ilgstoša dzelzceļa, ūdens vai gaisa transporta dikstāve u. tml.

4. Noziegumu var izdarīt tikai aiz neuzmanības, kaut gan pašus transporta kustības kārtības un drošības aizsardzības noteikumus vainīgais, iespējams, ir pārkāpis apzināti. Sādi rīkojoties, vainīgais ir vai nu paredzējis savas darbības vai bezdarbības sabiedriski bīstamo seku iestāšanās iespēju (nelaimes gadījums ar cilvēkiem vai citas smagas sekas), bet vieglprātīgi palāvis, ka šādas sekas neiestāsies — tās varēs novērst (noziedzīga pašpalāvība), vai arī nav paredzējis šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt (noziedzīga nevērbība). Komentējamā pantā paredzēta nozieguma sastāvs ir arī tad, ja vainīgais pieļāvis neuzmanību kā pret

pašu noteikumu pārkāpšanas faktu, tā arī pret sabiedriski bīstamajām sekām vai to iestāšanās iespēju (noziedzīga nevērbība).

Ja vainīgais, apzināti pārkāpjot noteikumus, vēlējis vai apzināti pieļāvis pantā minēto sabiedriski bīstamo seku iestāšanos, tad viņa nodarījums kvalificējams pēc 81. p. vai kā tišs noziegums pret personu vai ipašumu (sociālistisko vai personisko), bet, ja viņam ir bijis nolūks graut vai vājināt padomju varu, tad nodarījums kvalificējams kā diversija vai kaitniecība.

5. Par nozieguma subjektu var būt 16 gadu vecumu sasniegusi persona (gājēji, velosipēdisti, lopu dzīvnieki u. c.), kas nav minēta 80., 213., 213.1, 213.2 un 241. p. Sk. PSRS AT plēnuma 1970. gada 6. oktobra lēmumu Nr. 11 (ar PSRS AT plēnuma 1977. gada 25. februāra lēmuma Nr. 3 izdarītajiem grozījumiem). «Par tiesu praksi autotransporta noziegumu lietās» («LPSR AT Biļetens», 1970, 3. nr.; 1977, 2. nr.).

214.1 pants. Viltiena patvarīga apturēšana bez vajadzības

Par viltiena patvarīgu apturēšanu bez vajadzības ar traukmes bremzi, atvienojot bremžu gaisa magistrali vai citādā veidā, ja tā traucējusi viltiena normālu kustību, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par tām pašām darbībām, ja tās izraisījušas nelaimes gadījumus ar cilvēkiem, katastrofu, rītošā sastāva bojāgāmus vai citādas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs 1964. gada 18. decembra dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1964, 1. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērstis pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot dzelzceļa transporta kustības drošību.

1. Pieņemtie secinājumi ar PSRS Augstākās Padomes Prezidijs 1964. gada 18. decembra dekretā redakcijā «Par kriminālatbildības pastiprināšanu par viltiena patvarīgu apturēšanu bez vajadzības» («Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1963, 43. nr.).

2. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par darbībām, kas izpaužas vilciena patvarīgā apturēšanā ar trausmes bremzi, atvienojot bremžu gaisa magnistrāli vai citādā veidā, ja tās izraisījušas šādas sekas: 1) traucējumu gadījumus ar cilvēkiem, katastrofu, ritošā sastāva bojājumus vai citādas smagas sekas (II d.).

Vilciena patvarīga apturēšana nozīmē tā apturēšanu bez vajadzības (piemēram, lai izkāptu tuvāk savai dzīves vietai).

Ar vilciena normālas kustības traucēšanu jāsaprot vilciena kustības gaitas grafika pārkāpšana, ilgstoša vilciena stāvēšana (kavēšanās u. tml.).

Par katastrofu sk. 80. p. komentāru.

Ar ritošā sastāva bojājumiem saprot lokomotīves, vagonu u. tml. sabojāšanu vai iznīcināšanu.

Citas smagas sekas var izpausties valsts vai sabiedrības mantas iznīcināšanā, bojāšanā, ilgstošā vilcienu normālas kustības pārtraukšanā u. tml.

Noziegums ir pabeigts ar brīdi, kad iestājušās pantā minētās sekas. Starp vilciena patvarīgu apturēšanu un sekām jābūt cēloniskajam sakaram.

3. Noziegumu var izdarīt tikai aiz neuzmanības, lai gan pati vilciena apturēšana tiek izdarīta tiši. Vainīgais apzina, ka viņš patvarīgi aptur vilcienā bez vajadzības, un paredz šīs savas darbības sabiedriski bīstamo seku iestāšanās iespēju (vilciena normālas kustības traucēšanu, nelaimes gadījumus ar cilvēkiem, katastrofu utt.), taču vieglprātīgi palaužas, ka šādas sekas neiestāsies (noziedzīga pašpalāvība), vai arī neparedz šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt (noziedzīga neverība).

Ja vainīgais apzinās, ka, patvarīgi apturot vilcienā bez vajadzības, tiek traucēta vilciena normāla kustība (izraisīti nelaimes gadījumi ar cilvēkiem, katastrofa utt.), un viņš vēlas (tiešs nodoms) vai apzināti pieļauj (netiešs nodoms), lai iestātos šādas sekas, tad var iestāties atbildība pēc 81. p.

4. Par nozieguma subjektu var būt 16 gadu vecumu sasniegusi persona, ja tā nav dzelzceļa transporta darbinieks.

214.² pants. Gaisa kuģa nolaupīšana

Par gaisa kuģa, kas atrodas uz zemes vai lidojumā, nolaupīšanu — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

Par gaisa kuģa, kas atrodas uz zemes vai lidojumā, nolaupīšanu vai par šāda kuģa sagrābšanu tā nolaupīšanas nolūkā, kura izdarīta, lietojot varu vai draudus, vai ja tā izraisījuši gaisa kuģa avāriju vai citas smagas sekas, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no pieciem līdz piecpadsmit gadiem ar mantas konfiskāciju vai bez tās.

Par šā panta pirmajā un otrajā daļā paredzētajām darbībām, ja to rezultātā gājuši bojā cilvēki vai viņiem nodarīti smagi miesas bojājumi, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no astoņiem līdz piecpadsmit gadiem un mantas konfiskāciju vai ar nāves sodu un mantas konfiskāciju.

(Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs 1973. gada 22. februāra dekretā redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1973, 10. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērstis pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot gaisa transporta normālu un drošu darbību. Gaisa kuģa sagrābšana rada reālas briesmas izraisīt katastrofu, kaitē lidojuma drošībai un gaisa kuģu ekspluatācijai.

Kriminālā atbildība par gaisa kuģa nolaupīšanu noteikta atbilstoši 1970. gada 16. decembra Hāgas konvencijai par cīņu pret gaisa kuģu nelikumīgu sagrābšanu. PSRS ratificējusi šo konvenciju 1971. gada 4. augustā.

Par nozieguma priekšmetu var būt tikai gaisa kuģis. Tas ir aparāts lidošanai, izņemot aparātus, kuri darbojas uz gaisa spilvena principa pamata.

2. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par aktīvām darbībām, kuras izpaužas gaisa kuģa, kas atrodas uz zemes vai lidojumā, nolaupīšanā.

Ar gaisa kuģa nolaupīšanu komentējamā panta nozīmē jāsaprot gaisa kuģa izmantošana personisku vai kādu citu interesu īstenošanai, nevis realizēšanai, pie tam gaisa kuģis lidojumā tiek pārvietots uz kaut kādu ģeogrāfisku punktu. Noziegums (I d.) ir pabeigts ar gaisa kuģa, kas atradās uz zemes, lidojuma sākuma brīdi. Ja gaisa kuģis atradās

hidrojumā, noziegums ir pabeigts ar tā faktiskās izmantošanas sākumu vai nīgā noziedzīgajās interesēs.

3. Ar gaisa kuģa sagrābšanu komentējamā panta II d. nozīmē jāsaprot iespējas atņemšana ekipāžai vadīt gaisa kuģi vai kontroles pārņemšana pār kuģa vadību, kas izlocekļiem vai citām personām. Noziegums ir pabeigts ar minētās iespējas atņemšanu vai kontroles pārņemšanu.

Ar vardarbību komentējamā panta II d. nozīmē jāsaprot sišana, vieglu vai vidēja smaguma miesas bojājumu nodarīšana. Ar draudiem jāsaprot tāda personas rīcība, kas pauž reālu apņemšanos noslepkavot, nodarīt miesas bojājumus ekipāžas locekļiem vai pasažieriem vai uzspriecināt gaisa kuģi u. tml.

Ar avāriju komentējamā panta nozīmē jāsaprot gaisa kuģa nopietni bojājumi, kas izslēdz iespēju lietot gaisa kuģi pēc tā nozīmējuma.

4. Citas smagas sekas ir valsts vai sabiedriskās mantas iznīcināšana ievērojamos apmēros, ilgstoša gaisa satiksmes pārtraukšana vai apturēšana u. tml.

Ar cilvēku bojāeju jāsaprot nāves sagādāšana kaut vienam cilvēkam.

5. Noziegumu var izdarīt tikai ar tiešu nodomu. Tā izdarīšanas motīviem (piemēram, lai pārvestu pāri robežai kontrabandu, izbēgtu no atbildības, aiz huligāniskām tieksmēm utt.) var būt nozīme nodarījuma kvalifikācijā pēc nozieguma kopības ar 73, 78. u. c. pantos paredzētajiem noziegumiem.

6. Par nozieguma subjektu var būt jebkura 16 gadu vecumu sasniegusi persona, arī gaisa kuģa ekipāžas locekļi vai citi gaisa transporta darbinieki.

215. pants. Drošības noteikumu pārkāpšana celtniecības vai meliorācijas darbos

Par drošības noteikumu pārkāpšanu celtniecības vai meliorācijas darbos, kā arī darbos, kas saistīti ar spridzināšanu, ja tās rezultātā bijuši cilvēku upuri vai citas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

Par tām pašām darbībām, ja tās izdarījuši persona, kas atbildīga par minēto darbu veikšanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam.

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vēsts pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot celtniecības vai meliorācijas darbu, kā arī darbu, kas saistīti ar spridzināšanu, veikšanas drošību.

Drošības noteikumu pārkāpšanas rezultātā cietušie var būt kā strādājošie šajos darbos, tā arī jebkura cita persona. Sk. PSRS AT plēnuma 1967. gada 30. maija lemmu Nr. 4 «Par tiesu praksi lietu izskatīšanā, kas saistītas ar darba aizsardzības un drošības tehnikas noteikumu pārkāpšanu, un par tiesu lomas palielināšanu šo likumu pārākumu novēršanā» («LPSR AT Biļetens», 1967, 2. nr.).

2. Atbildība pēc komentējamā panta iestājas par darbībām vai bezdarbību, kas izpaužas speciālu darbu veikšanas drošības noteikumu pārkāpšanā celtniecības vai meliorācijas darbos, kā arī darbos, kas saistīti ar spridzināšanu, un ja šo drošības noteikumu pārkāpšanas rezultātā bijuši cilvēku upuri vai citas smagas sekas. Starp noteikumu pārkāpšanu un sekām jābūt cēloniskajam sakaram. Noziegums ir pabeigts ar kādu likumā norādīto seku iestāšanos. Lai sauktu pie atbildības par pantā paredzēto noziegumu, jākonstatē, kādi tieši drošības noteikumi pārkāpti. Šos noteikumus celtniecības vai meliorācijas darbos un darbos, kas saistīti ar spridzināšanu, izdod attiecīgie resori.

3. Ar celtniecības darbiem jāsaprot darbi, kas vērsti uz celtniecības produkcijas iegūšanu vai izmaiņšanu (celtņu un ēku celšana, rekonstrukcija, remonts, nojaukšana, pārvietošana u. tml.), kā arī celtniecības mehānismu izmantošana šai nolūkā.

Ar meliorācijas darbiem jāsaprot darbi, kas saistīti ar lauku (augšes) nosusināšanu vai apūdeņošanu.

4. Ar cilvēku upuriem jāsaprot viena vai vairāku cilvēku nāve.

Ar citām smagām sekām jāsaprot smagu miesas bojājumu nodarīšana vienai vai vairākām personām, vidēja smaguma miesas bojājumu nodarīšana divām vai vairākām personām, kā arī ievērojama materiāla zaudējuma nodarīšana valsts, sabiedriskajām organizācijām vai pilsoņiem.

5. Noziegumu var izdarīt aiz neuzmanības, kaut arī drošības noteikumus vainīgais, iespējams, pārkāpis apzināti. Tādā gadījumā vainīgais ir vai nu paredzējis šīs savas darbības vai bezdarbības sabiedriski bīstamo seku testētāšanai iespēju (cilvēku upurus vai citas smagas sekas), tās varēs novērst (noziedzīga pašaļāvība), vai arī nav paredzējis šādu seku testēšanas iespēju, kaut gan viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt (noziedzīga nevērība). Komentējamā pantā paredzēta nozieguma sastāvs ir arī tad, ja vainīgais pieļāvis neuzmanību kā pret pašu noteikumu pārkāpšanas faktu, tā arī pret sabiedriski bīstamajam sekām.

Ja vainīgais, apzināti pārkāpjot drošības noteikumus, vēlēties vai apzināti pieļāvis pantā norādīto sabiedriski bīstamo seku testēšanu, tad viņa nodarījums kvalificējams attiecīgi kā tās noziegums pret personu, sociālistisko vai personisko īpašumu.

6. Par komentējamā panta I d. paredzētā nozieguma subjektu var būt 16 gadu vecumu sasniegusi persona. Par panta II d. paredzētā nozieguma subjektu var būt persona, arī darbu, kas saistīts ar spridzināšanu, veikšanu (piemēram, celtniecības organizācijas priekšnieks, galvenais inženieris, drošības tehnikas dienesta vadītājs, darbu vadītājs u. c.). Ja celtniecības vai meliorācijas darbos, kā arī darbu veikšanas noteikumi, bet arī darba aizsardzības vispārējie noteikumi, minēto personu atbildība var testāties pēc kopības ar 134. p. Ja komentējamā pantā norādīto noteikumu pārkāpšana nav izraisījusi, bet varēja izraisīt attiecīgās sekas, šo personu atbildība var testāties vienīgi pēc 134. p. I d.

216. pants. Drošības noteikumu pārkāpšana eksploziju apdraudētos uzņēmumos vai eksploziju apdraudētos ceļos

Par ražošanas un tehniskās disciplīnas vai noteikumu, ņemumos vai eksploziju apdraudētos ceļos, pārkāpšanu, ja tās rezultātā bijuši cilvēku upuri vai citas smagas sekas. —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.
Par tām pašām darbībām, ja tās izdarījuši persona, kas atbildīga par ražošanas drošības noteikumu ieviešanu, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem.

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērts pret sabiedrisku drošību, tieši apdraudot darba drošību eksploziju apdraudētos uzņēmumos vai eksploziju apdraudētos ceļos.

Pantā minēto noteikumu pārkāpšanas rezultātā cietušie var būt kā šajos uzņēmumos vai ceļos strādājošie, tā arī jebkura cita persona.

2. Komentējamā pantā paredzēto noziegumu var izdarīt tikai eksploziju apdraudētos uzņēmumos vai eksploziju apdraudētos ceļos. Starp ražošanas un tehniskās disciplīnas vai noteikumu, kas garantē ražošanas drošību šajos uzņēmumos un ceļos, pārkāpšanu un sekām (cilvēku upuri vai citas smagas sekas) jābūt cēloniskajam sakaram. Noziegums pabeigts ar kādu pantā norādīto seku testēšanu.

Par cilvēku upuriem un citām smagām sekām sk. 215. p. komentāru.

3. Ar ražošanas un tehnisko disciplīnu jāsaprot ražošanas procesa tehnoloģiskās kustības ieviešana, kādu nosaukta iekārtas, aparāta un ierīču darba režīma tehnoloģiskās prasības, kas nodrošina ražošanas drošību. Sk. PSRS AT plēnuma 1967. gada 30. maija lēmumu Nr. 4 «Par tiesu praksi lietu izskatīšanā, kas saistītas ar darba aizsardzības un drošības tehnikas noteikumu pārkāpšanu, un par tiesu kases pārkāpšanu šo likumu pārkāpumu novēršanā» (PSRS AT Biuletens, 1967, 2. nr.).

Apdraudētos uzņēmumos vai eksploziju apdraudētos ceļos, un ražošanas procesa apstākļiem uzņēmumos vai ceļos, tehniskie tehnoloģiskie procesi vai glabāšanā esošie materiāli var radīt eksploziju vai kuros ražo vai izmanto materiālus vai citas viegli eksplodējošas vielas ražošanā.

4. Noziegumu var izdarīt aiz neuzmanības, lai gan ražošanas un tehnisko disciplīnu vai noteikumus, kas garantē ražošanas drošību, vainīgais, iespējams, pārkāpis apzināti.

līdz gadījumā vainīgais vai nu paredzējis pantā norādīto seku iestāšanās iespēju, bet vieglprātīgi palāvis, ka šādas sekas neiestāties (noziedzīga pašpaļāvība), vai arī nav paredzējis attiecīgu seku iestāšanos, kaut gan viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt (noziedzīga nevērtība). Nozieguma sastāvs ir arī tad, ja vainīgais pieļāvis neuzmanību kā pret pašu disciplīnas vai noteikumu pārkāpšanas faktu, tā arī pret sekām.

Jā vainīgais, apzināti pārkāpjot ražošanas un tehnisko disciplīnu vai noteikumus, kas garantē ražošanas drošību, veltējis vai apzināti pieļāvis pantā norādīto seku iestāšanos, nodarījums kvalificējams kā tišs noziegums pret personu, sociālistisko vai personisko īpašumu.

5. Par komentējamā panta I d. paredzētā nozieguma subjektu var būt ikviens 16 gadu vecumu sasniegusi personu. Par panta II d. paredzētā nozieguma subjektu var būt persona, kas atbildīga par ražošanas drošības noteikumu ieviešanu (amatpersona). Ja līdzas ražošanas un tehniskajai disciplīnai vai noteikumiem, kas garantē ražošanas drošību, pārkāpti arī darba aizsardzības vispārējie noteikumi, atbildība šai personai var iestāties pēc kopības izraisījusi, bet varēja izraisīt attiecīgās sekas, personas atbildība var iestāties vienīgi pēc 134. p. I d.

217. pants. Sprāgstošu un radioaktīvu vielu glabāšanas, izlietošanas vai uzskaites noteikumu pārkāpšana

Par sprāgstošu un radioaktīvu vielu glabāšanas, izlietošanas vai uzskaites noteikumu pārkāpšanu, kā arī par pārsūtīšanu pa pastu vai ar bagāžu, ja tam varēja būt smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku.

Par tām pašām darbībām, ja tās bijušas par iemeslu cīņošu upuriem vai citām smagām sekām, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Par šā panta pirmajā daļā minēto noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījusi persona, kas atbildīga par šo noteikumu ieviešanu, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem.

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērts pret sabiedrisko drošību, tieši apdraudot noteikto kārtību rīcībā ar sprāgstošām un radioaktīvām vielām.

2. Ar sprāgstvielām saprot ķīmiskus savienojumus vai mehāniskus maisījumus, kas spēj momentāni sadalīties vai savienoties ar sprādzienu (dinamīts, trotils, nitroglicerīns u. c.).

Ar radioaktīvām vielām saprot mākslīgas vai dabiskas izcelsmes vielas ar jonizējošām saīšanas spējām, izdalot uz dzīvīem organismiem tedarbojošos izstarojumus (urāns, rādiji u. c.).

Kārtību šādu vielu glabāšanai, izlietošanai un uzskaitē, kā arī pārsūtīšanai paredz speciāli noteikumi (piemēram, ar PSRS sakaru ministra 1972. gada 18. decembra pavēli apstiprinātie Pasta noteikumi, 1967. gada 28. martā apstiprinātie Vienotie drošības noteikumi spridzināšanas darbos utt.).

3. Noziegums ir pabeigts, ja minēto noteikumu pārkāpšanas vai pantā norādīto vielu pārsūtīšanas rezultātā radās reāla iespēja iestāties smagam sekām (I d.) vai tādas iestājušas (II d.).

Sīkāk noteikumu pārkāpšanu vai vielu pārsūtīšanu un sekām vai to rašanās iespēju jābūt cēloniskajam sakaram. Par cilvēku upuriem un citām smagām sekām sk. 215. p. komentāru.

4. Noziegumu var izdarīt aiz neuzmanības, lai gan pašus noteikumus par sprāgstvielu un radioaktīvu vielu glabāšanu, izlietošanu un uzskaiti vainīgais var pārkāpt kā tiši, tā aiz neuzmanības, bet šo vielu pārsūtīšanu var izdarīt tikai tiši. Šādos gadījumos vainīgais vai nu ir vieglprātīgi palāvis, ka viņa rīcības rezultātā neiestāties smagas sekas — tās varēs novērst (noziedzīga pašpaļāvība), vai arī nav paredzējis šādu seku iestāšanās iespēju, kaut gan viņam vajadzēja un viņš varēja tās paredzēt (noziedzīga nevērtība). Tādējādi nevienā gadījumā vainīgais nav veltējis vai apzināti pieļāvis pantā norādīto seku iestāšanos.

5. Par nozieguma subjektu daļā par sprāgstvielu glabāšanas, izlietošanas vai uzskaites noteikumu pārkāpšanu, kā arī par to pārsūtīšanu pa pastu vai ar bagāžu var būt 16 gadu vecumu sasniegusi persona, kurai sprāgstvielas uzticētas sakarā ar dienestu (sk. PSRS AT plēnuma

1974. gada 20. septembra lēmumu Nr. 7 «Par tiesu praksi lietās par šaujamo ieroču, municijas vai sprāgstvielu izlaupīšanu, ieroču, municijas vai sprāgstvielu nelikumīgu nēsāšanu, glabāšanu, iegādāšanos, izgatavošanu vai realizāciju un šaujamo ieroču nevērtīgu glabāšanu» — «LPSR AT Biļetens», 1974, 4. nr.), bet daļā par radioaktīvām vielām — ikviena 16 gadu vecumu sasniegusi persona, kurai kādu apstākļu dēļ radies pienākums ievērot pantā minētos noteikumus.

Ja noteikumus par sprāgstvielu vai radioaktīvu vielu glabāšanu, izlietošanu vai uzskaiti pārkāpj persona, kas dīga par šo noteikumu ievērošanu, tad atbildība šādai personai iestājas pēc 217. p. III d.

217.¹ pants. Ugunsdrošības noteikumu jaunprātīga pārkāpšana

Par ugunsdrošības noteikumu jaunprātīgu pārkāpšanu, ja tā izdarīta pēc administratīvās ietekmēšanas līdzekļu piemērošanas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar labošanas darbiem uz tādu pašu laiku, vai ar naudas sodu līdz simt rubļiem.

Par tām pašām darbībām, ja tās izraisījušas smagas sekas, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam. (Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiņa 1971. gada 29. aprīļa dekreta redakcijā — «Latvijas PSR Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs», 1971, 19. nr.)

1. Komentējamā pantā paredzētais noziegums vērst pret sabiedrisko drošību.

2. Atbildība iestājas par darbībām, kas izpaužas ugunsdrošības noteikumu jaunprātīga pārkāpšanā: 1) ja tās izdarītas pēc administratīvās ietekmēšanas līdzekļu piemērošanas (I d.) vai 2) ja tās izraisījušas smagas sekas (II d.).

Par jaunprātīgu atzīstama tāda ugunsdrošības noteikumu rupja pārkāpšana, kas radījusi acīm redzamu ugunsgrēka izcelšanās iespēju vai būtiski varējusi traucēt dzē-

šanas vai glābšanas darbus ugunsgrēka izcelšanās gadījumā.

Komentējamā panta I d. paredzētā nozieguma sastāvu izveido tāda jaunprātīga ugunsdrošības noteikumu pārkāpšana, kas izdarīta gada laikā pēc dienas, kad beigusies administratīvā soda izpildīšana par iepriekš izdarīto ugunsdrošības noteikumu pārkāpumu. Šī panta II d. paredzētā nozieguma sastāvu izveido tāda jaunprātīga ugunsdrošības noteikumu pārkāpšana, kas izraisījusi smagas sekas. Ar smagām sekām jāsaprot cilvēku upurī un citās smagas sekas (sk. 215. p. komentāru).

3. Komentējamā panta I d. paredzēto noziegumu, t. i., ugunsdrošības noteikumu jaunprātīgu pārkāpšanu, var izdarīt tīši (ar tiesu vai netiesu nodomu). Vainīgā attieksme pret noziegumu kvalificējošiem apstākļiem, t. i., panta II d. paredzētajām sekām, var izpausties tikai neuzmanības formā (noziedzīga pašpaļāvība vai noziedzīga nevēriba).

4. Par nozieguma subjektu var būt ikviena 16 gadu vecumu sasniegusi persona (kā amatpersona, tā arī cita persona).

218. pants. Ieroču, municijas un sprāgstvielu nelikumīga nēsāšana, glabāšana, iegādāšanās, izgatavošana un realizēšana

Par šaujama ieroča (izņemot bezvītnu medību ieroči), municijas vai sprāgstvielu nēsāšanu, glabāšanu, iegādāšanos, izgatavošanu vai realizēšanu bez attiecīgas atļaujas —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Personu, kas brīvprātīgi nodevusi šaujamo ieroči, municiju vai sprāgstvielas, ko tā glabājusi bez attiecīgas atļaujas, atbrīvo no kriminālatbildības.

Par duncu, somu duncu vai citu auksto ieroču nelikumīgu iegādāšanos, izgatavošanu, nēsāšanu vai realizēšanu —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar labošanas darbiem uz laiku līdz vienam gadam, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit rubļiem.